

Peter Bejder

Hi London

— med klassen på tur

TURBINE

Hi London – med klassen på tur

© Peter Bejder & Turbine 2013

Redaktion: Per Straarup Søndergaard

Grafisk tilrettelæggelse: Søren Kirkemann

Tryk: EJ Graphic, Beder

Printed in Denmark 2013

1. udgave, 1. oplag

ISBN: 978-87-7141-296-3

Fotos:

Forside: Peter Bejder, iStockPhoto, VisitBritain/Jon Spaul and West Ham United (whufc.com); 4: iStockPhoto; 5: Peter Bejder; 6: Peter Bejder; 7: Peter Bejder; 8: Peter Bejder; 9: Peter Bejder; 10: VisitBritain/James McCormick; 11: VisitBritain/Britain on View; 12: Peter Bejder; 13: Peter Bejder; 14: Peter Bejder; 15: Peter Bejder; 16: Peter Bejder; 17: Peter Bejder; 18: Peter Bejder; 19: Peter Bejder; 20: Peter Bejder; 21 tv.: Peter Bejder; 21 th.: VisitBritain/Britain on View; 22 tv.: VisitBritain; 22 th.: Peter Bejder; 23: iStockPhoto; 24: Peter Bejder; 25: IWM London; 26: Peter Bejder; 27: Peter Bejder; 28: Peter Bejder; 29: Peter Bejder; 30: Science Museum/Science & Society Picture Library; 31 tv.: Peter Bejder; 31 th.: Tate; 32: Peter Bejder; 33: Peter Bejder; 34 tv.: Peter Bejder; 34 th.: VisitBritain/Jon Spaul; 35 tv.: gammelt stik; 35 th.: Peter Bejder; 36: Peter Bejder; 37 tv.: Peter Bejder; 37 th.: SEA LIFE London Aquarium; 38: Peter Bejder; 39: Peter Bejder; 40: Peter Bejder; 41: Peter Bejder; 42 tv.: Getty Images; 42 th.: Peter Bejder; 43: West Ham United (whufc.com); 44: Museum of London; 45 tv.: Peter Bejder; 45 th.: gammelt stik; 46: iStockPhoto; 47 tv.: gammelt maleri; 48 th.: Peter Bejder; 49: VisitBritain/Britain on View; 49 tv.: iStockPhoto; 49 th.: Peter Bejder; 50: Peter Bejder; 51: Peter Bejder; 52: Peter Bejder; 53: Peter Bejder; 54: Peter Bejder; 55: iStockPhoto; 56: Peter Bejder; 57: Peter Bejder; 58: Peter Bejder; 59: Peter Bejder; 59 m.: VisitBritain; 61: Peter Bejder; 64: Peter Bejder; Bagside: Peter Bejder.

Dansk Forfatterforening (Autorkontoen) har støttet projektet med et rejselegat.
Tak for det! Også tak til Jette Ward, VisitBritain (visitbritain.dk).

Kopiering fra denne bog må kun finde sted på institutioner og virksomheder, der har indgået aftale med Copy-Dan – og kun inden for de rammer, der er nævnt i aftalen.

Der er gratis elevopgaver og lærervejledning på forlagets hjemmeside: turbine.dk.
Bogen udkommer også som e-bog og i iPad-format.

Andre titler i samme serie:
”Hallo Berlin – med klassen på tur”
Flere titler under forberedelse

Køb bogen hos boghandlere eller i webshoppen på turbine.dk

Turbine
Balticagade 10, 2. sal
8000 Århus C
www.turbine.dk
salg@turbine.dk
Tlf.: 86 12 79 16

INDHOLD

Velkommen til London	4
Mulighedernes by	4
Byen med mange kvarterer	6
Det værste ved London	8
Overblik	10
Fod på London	10
Byens områder	12
Rundt i London: luft, vand og bus	14
Rundt i London til fods og på cykel	16
1, 2, 3, 4 dage i London	18
Magtens London	20
Det kongelige og religiøse London	22
Det historiske London	24
Hele verdens London	26
Det naturvidenskabelige London	30
Det kunstneriske London	30
Themsens London	32
Frikvartér	34
Shopping og musicals	38
Markeder	40
Fodbold	42
Bag om overskriften	44
Danskerne kommer, ser og sejrer	44
Hver fjerde i verden var brite	46
Fra fest til krise	48
En rejse tilbage i tiden	50
På vej	52
Hotte tips	54
Transport	54
Uden mad og drikke du'r helten ikke	56
Mere mad, sprog og rejsearrangører	58
Gode links og bøger	60
Kort over London	62
Stikord	64

På indersiden af omslaget er der kort over The Tube

Carnaby Street i det centrale London, Soho, var engang stedet for punkere og flippere. I dag er det stedet, hvor der shoppes igennem.

Mulighedernes by

Swinging London.

Det navn fik London i 1960'erne, fordi unge elskede byen, gjorde oprør mod de voksnes stive former og var vilde med at feste. Musik og mode gik hånd i hånd, og storbyen var en af verdens vigtigste. Hvis ikke den aller-vigtigste!

I dag er der stadig masser af gang i London, der er en af verdens mest besøgte byer. Faktisk er den næsten altid at finde på Top 3-listen over populære storbyer. Hvert år rejser ca. 15 millioner turister til London for at opleve gratis museer, dobbeltdækkerbusser og gadeliv i byen, hvor der tales over 300 sprog. Men engelsk er det sprog, der binder hverdagen sammen.

”Jeg tror, at turister først og fremmest kommer til London på grund af seværdigheder som Big Ben og kunst-

museet Tate Modern. Og så elsker de dobbeltdækkerbusserne, Bobby'erne (politibetjente) og de sorte taxier, der nærmest er vores vartegn. Det kan i hvert fald ikke være på grund af vejret, at turisterne elsker London,” griner 16-årige Michael Mann, der sammen med Amy-Jess Laing fortæller om livet i London.

Amy-Jess nævner, at mange turister rejser til London for at shoppe.

”Turister har alle muligheder her. Fra stormagasiner som Harrods til små butikker. Det gør jeg også selv brug af. Jeg bor i det østlige London, men der er kun 30 minutter med undergrunds-toget (The Tube) ind til centrum. Så veninderne og jeg tager tit på shopping i Oxford Street eller til det centrale London for at gå i biografen og se film,” fortæller 14-årige Amy-Jess.

Michael.

Amy-Jess.

Blå bog

Navn: Michael Mann

Alder: 16 år

Bopæl: West Silvertown

Favoritklub: West Ham

Bedste område: Docklands

Bedste seværdighed: Natural History Museum og Science Museum

Fremtid: "Jeg ved ikke, hvad jeg vil være, men jeg kan godt lide fag som geografi, økonomi og statistik. Og jeg forsøger at lære sprog som spansk, fransk og mandarin (kinesisk). Måske et job, hvor jeg kan rejse."

Blå bog

Navn: Amy-Jess Laing

Alder: 14 år

Bopæl: East Ham

Favorit: At shoppe i det centrale London

Bedste område: Oxford Street

Bedste seværdighed: London Eye og området omkring Brick Lane

Fremtid: "Da jeg var yngre, ville jeg gerne være forfatter. Nu tænker jeg mest på at få gode karakterer, så jeg får mange valgmuligheder. Men måske et arbejde, hvor jeg arbejder med forskellige kulturer."

Fakta om Storbritannien

Areal: 244.820 km²

Befolkning: ca. 62 millioner

Levealder: kvinder: 82 år
(Danmark: 81 år), mænd 78 år
(Danmark: 77 år)

Penge: Et pund = ca. 9,50 kr.

Sprog: engelsk. Men også walisisk, irsk, skotsk-gælisk og mange indvandrersprog

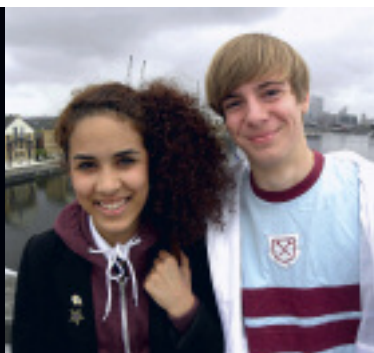
Tid: som Danmark minus en time

Fakta om London

Areal: ca. 1.600 km²

Befolkning: ca. 8 millioner. Med forstæder er der ca. 14 millioner, og hver dag pendler tre millioner til byen for at arbejde

Sprog: engelsk og over 300 indvandrersprog

Michael og Amy-Jess.

I East End bor langt de fleste i sociale boligbyggerier. De færreste ejer deres egne boliger.

Byen med mange kvarterer

Londons historie præger byen og dens opdeling, fortæller Michael og Amy-Jess.

London har masser af små kvarterer og meget forskellige områder, men groft sagt taler man om øst og vest. I 1800-tallet boede arbejderne i byens østlige del – East End – der klart var byens fattigste kvartér med havnene med de mange dokker (havnebassiner, der kunne lukkes). Der bor stadig en del arbejdere i East End, selv om mange for længst er flyttet uden for byen. I dag bor der mange indvandrere fra fx Asien i East End.

West End var den bydel, hvor de rigeste boede i 1800-tallet. I dag bor de rigere stadig især i West End eller Londons sydvestlige del. Derimod bor der ikke så mange i centrum (City), der domineres af kontorer og forret-

ningsliv. Kun ca. 7.500 londonere har deres hjem her.

”Jeg er vild med området omkring Brick Lane, hvor der bor mange indvandrere fra Bangladesh. Brick Lane er området, hvor det vestlige London møder det østlige London. Man kan sige, at det binder det rige og mere snobbede West End sammen med det fattige East End, og der er gode restauranter og mange designere,” forklarer Amy-Jess.

Michael bor tæt på floden Themsen, der er Londons livsnerve og har været det, siden Storbritannien var verdens vigtigste land på grund af de mange kolonier. Der kom tobak, krydderier, sukker og bomuld hjem til London fra de mange kolonier i Amerika og Asien.

Michael sætter stor pris på det

West End er den rige del af London.

område, der kaldes Docklands efter dokkerne. Her lagde skibe fra koloni-erne til kaj næsten hver dag før i tiden. I dag er store dele af Docklands domineret af moderne skyskrabere, virksomheder og boliger, og mange rige sports- og erhvervsfolk bor her, så om dagen kan du se de riges asiatiske au-pairpiger gå tur med børn i klapvogn.

”Jeg kan godt lide, at der bor så mange forskellige nationaliteter i London. Så jeg er også glad for Chinatown i centrum og East End. Green Street er min favoritgade, fordi der er så mange forskellige kulturer – og fordi West Hams hjemmebane ligger der,” smiler Michael.

■ ■ ■ Besøg og lær!

Michael er vild med Docklands ved Themsen. Thames Barrier er en bevægelig dæmning. Den sørger for, at London ikke bliver oversvømmet af havet og regulerer vandstanden i Themsen. På Thames Barrier Learning Centre (environment-agency.gov.uk/thamesbarrier) kan du blive klogere på, hvordan det virker.

Geografitimen

England er en del af Storbritannien. Med til Storbritannien hører også Skotland, Wales og Nordirland. Øgrupperne Hebriderne, Orkney og Shetland er også en del af United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, der er landets officielle navn.

Efter mange år med krige blev England og Skotland i 1707 til Storbritannien.

Det værste ved London

Når londonere bliver spurgt om det værste ved at leve i byen, svarer de fleste, at det er undergrundsbanen (læs mere side 50), der altid er overfyldt og forsinket. Men ikke Michael og Amy-Jess, der i stedet peger på nogle af de fordomme og den racisme, der møder folk fra East End.

”Jeg elsker området, for det er her, at mine venner og min familie bor. Men mange tror desværre, at det er et område, hvor der kun er kriminalitet og arbejdsløshed. Det passer ikke! De fleste lever fredeligt side om side,” påpeger Amy-Jess.

Dele af London var dog i 2011 præget af uro og optøjer, der begyndte med, at politiet i det nordlige London dræbte en sort mand, der havde skudt mod politifolk. Det fik mange på gaden i protest, og butikker blev plyndret. To ud af tre ballademagere kom fra de fattigste områder i storbyerne.

”Min mor er bekymret, når jeg er ude, og selvfølgelig kan jeg frygte kriminalitet og overfald. Men jeg føler, at London er en sikker by, og jeg har ikke haft problemer,” understreger Amy-Jess.

Hun bakkes op af Michael: ”Når blot man tænker sig om, er her sikkert. Både for turister og os, der bor her!”

Køb et blad!

Som andre storbyer har London mange hjemløse. De officielle tal siger, at der er ca. 100.000 hjemløse, men mange mener, at der er flere. Det er nemlig svært at blive godkendt som hjemløs og dermed få ret til hjælp.

Hjemløse har deres eget blad, ”The Big Issue”, der svarer til ”Hus Forbi” i Danmark. Ofte står der en hjemløs ved undergrundsstationer og sælger bladet. De køber bladet og sælger det videre for det dobbelte. Hvis man vil hjælpe en hjemløs, er det bare med at få købt et blad!

Tæt på Liverpool Street Station ligger denne kontorbygning (ingen adgang for turister!), der er tegnet af stjernearkitekten Norman Foster. Der er folk, der kalder bygningen et vartegn for London, mens andre gør lidt grin med den og kalder den for "The Gherkin": den syltede agurk.

London set i bakspejlet

- 43** Romerne grundlægger Londinium (London)
- 410** Romerne forlader Londinium
- 839** De første vikinger kommer til London
- 1078** Man begynder at bygge Tower of London
- 1176-1209** London Bridge bygges
- 1192** Londons første borgmester
- 1214** Starten på det britiske parlament
- 1332** Parlamentet deles i Overhus (House of Lords) og Underhus (House of Commons)
- 1665** Ca. 100.000 londonere dør på grund af pest
- 1666** Brand ødelægger 80 procent af byen
- 1700** Med en halv million indbyggere er London verdens største by
- 1707** Skotland og England bliver til Storbritannien
- 1783** Den sidste henrettelse i London
- 1837** Buckingham Palace bliver hjemsted for kongefamilien
- 1800-tallet** Industrien vokser. Det samme gør fattigdommen. Byen vokser med enorm fart
- 1940-41** Tyske luftangreb dræber mindst 30.000 londonere
- 1952** Elizabeth den 2. bliver ny dronning
- 1971** Den nye London Bridge – af beton – indvies
- 1981** Prince Charles og Diana bliver gift
- 1981** Oprør i London og andre britiske storbyer på grund af fattigdom og racisme
- 1990'erne** Høj arbejdsløshed
- 1992** Tre af Elizabeth den 2.'s børn bliver skilt. Samtidig brænder slottet Windsor, og Elizabeth den 2. kalder 1992 for "et forfærdeligt år"
- 1997** Prinsesse Diana bliver dræbt ved en bilulykke
- 1998** Indbyggerne i London stemmer "ja" til, at de for fremtiden selv skal vælge deres borgmester
- 2005** 52 mister livet, og over 700 bliver sårede af fire selvmordsbomber i tre undergrundstog og en bus
- 2011** Optøjer i London – og i storbyer som Manchester og Liverpool
- 2012** Olympiske Lege (OL) i London